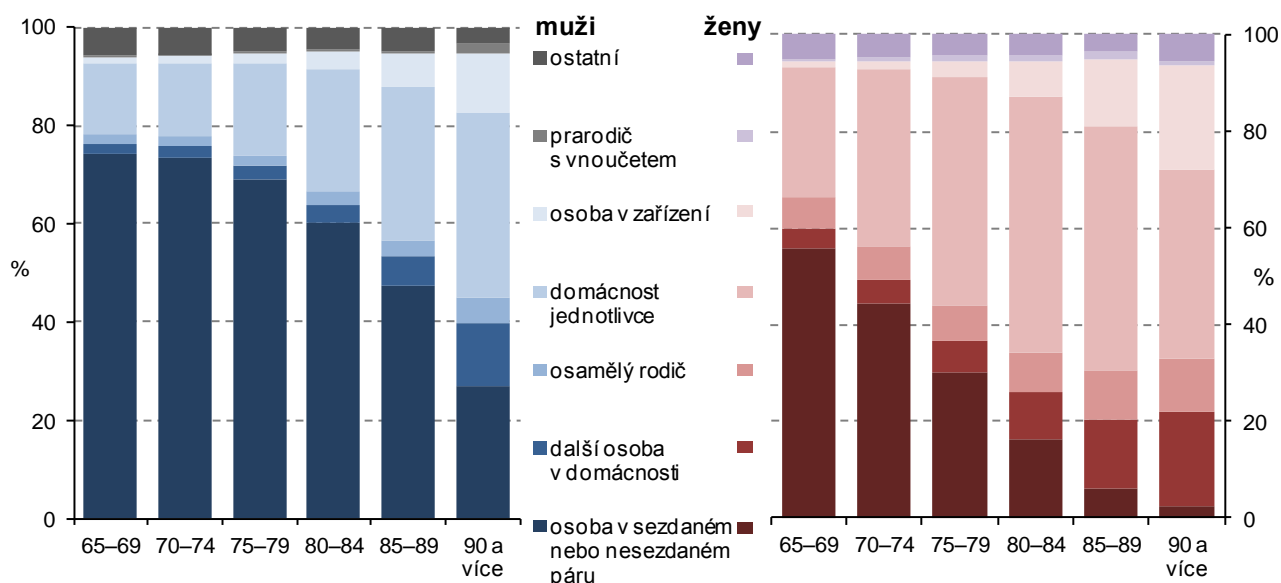

3. Domácnosti a bydlení seniorů

Jediným zdrojem dat, který poskytuje podrobné údaje o domácnostech a bydlení seniorů v územním detailu, je sčítání lidu, domů a bytů. **Za domácnost seniorů je v této kapitole považována každá domácnost, v jejímž čele je osoba ve věku 65 a více let.** Do domácností seniorů jsou tedy zahrnuty všechny domácnosti jednotlivců tvořené osobou ve věku 65 a více let, úplné a neúplné rodiny s osobou v čele ve věku 65 a více let a z nerodinných domácností jen ty, které jsou tvořeny prarodičem ve věku 65 a více let s vnoučetem. V oblasti bydlení neumožňoval v roce 2011 použitý způsob zjišťování a následného zpracování dat získat podrobné údaje v případě, že v bytě žilo více rodinných domácností (proto jsou některá data zde publikována pouze za hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou).

Z celkového počtu 82 330 obyvatel Pardubického kraje ve věku 65 a více let se zjištěným postavením v domácnosti jich téměř polovina (49,6 %) žila v sezdaném nebo nesezdaném páru a téměř třetina (30,7 %) tvořila samostatnou domácnost jednotlivce. Do kategorie osamělý rodič bylo zařazeno 5,4 % seniorů, dalších 5,2 % žilo jako další osoba v domácnosti; poměrně málo rozšířené bylo mezi seniory soužití prarodiče s vnoučetem (0,6 % seniorů). Z celkového počtu seniorů jich 3,5 % žilo v zařízeních a u 4,9 % seniorů nebylo možné postavení v domácnosti blíže určit (hlavně osoby ve vícečlenných nerodinných domácnostech a osoby v domácnostech tvořených 2 a více rodinami).

Graf 3.1 Osoby ve věku 65 a více let podle postavení v domácnosti, pohlaví a věku v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

S rostoucím věkem seniorů se v roce 2011 snižoval podíl osob žijících v páru ve prospěch samostatného bydlení (jako jednatelce); v nejvyšších věkových kategoriích se senioři častěji stávali další osobou v domácnosti či se stěhovali do zařízení. Zatímco mezi muži se podíl domácností jednotlivce v kraji zvyšoval až do nejvyššího věku, mezi ženami rostl podíl domácností jednotlivců pouze do věkové kategorie 80–84 let a poté se snižoval. Přesto byl podíl nejstarších samostatně bydlících žen vyšší než stejně starých mužů. Ve věkové skupině 80–84 let činil podíl mužů bydlících samostatně 25 %, žen stejného věku žilo samostatně 53 %; ve věkové skupině 90 a více let to bylo 38 % mužů a 39 % žen.

Struktura domácností

Z celkového počtu 207,4 tis. všech hospodařících domácností v kraji v roce 2011 připadaly dvě třetiny na rodinné domácnosti a 30 % tvořily domácnosti jednotlivců. Metodika SLDB 2011 mezi domácnosti nezařadila osoby žijící jednotlivě v zařízeních. Proto ve zbývajících částech kapitoly věnované domácnostem nejsou tyto osoby, kterých bylo celkem 2,8 tis., zahrnuty do domácností jednotlivců.

Z **manželských párů** v kraji, které v roce 2011 tvořily samostatnou hospodařící domácnost, bylo 36 % těch, v nichž alespoň jeden z partnerů měl 60 a více let. Párů, ve kterých měli oba partneři 60 a více let, přitom bylo více než 28 %. Nejpočetnější skupinou mezi manželskými páry seniorů byly dvojice, ve kterých měli oba partneři 60–69 let (14 %). Párů, ve kterých měli oba partneři 75 a více let, bylo v kraji 4 251, což představuje 4,4 % všech manželských párů.

Tab. 3.1 Domácnosti tvořené 1 rodinou – manželské páry podle věku partnerů v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže				
		do 49 let	50–59 let	60–69 let	70–74 let	75 a více let
Manželské páry celkem	97 413	41 050	21 882	20 744	5 872	7 864
z toho věk ženy:						
do 49 let	47 191	40 331	6 508	329	11	12
50–59 let	21 924	667	14 549	6 542	121	45
60–69 let	19 051	43	804	13 562	3 743	898
70–74 let	4 773	7	11	277	1 820	2 658
75 a více let	4 474	2	10	34	177	4 251

Devětkrát méně než manželských párů bylo v roce 2011 v kraji sečteno **faktických manželství**, tedy párů, ve kterých spolu neformálně žili druh a družka. Téměř tři čtvrtiny takovýchto soužití se týkalo dvojic, z nichž oba partneři měli méně než 50 let. Naproti tomu pouze 7,5 % faktických manželství tvořily dvojice osob ve věku 60 a více let (čtyřikrát nižší podíl než u manželských párů).

Tab. 3.2 Domácnosti tvořené 1 rodinou – faktická manželství podle věku partnerů v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže				
		do 49 let	50–59 let	60–69 let	70–74 let	75 a více let
Faktická manželství celkem	10 748	8 010	1 480	880	183	194
z toho věk ženy:						
do 49 let	8 501	7 775	639	81	3	3
50–59 let	1 252	207	679	338	23	4
60–69 let	731	25	152	410	102	42
70–74 let	142	-	4	44	44	50
75 a více let	122	3	6	7	11	95

Následující část kapitoly se již bude věnovat pouze domácnostem seniorů, tedy těm **hospodařícím domácnostem, v jejichž čele byla osoba ve věku 65 a více let**. Takových domácností bylo v kraji v roce 2011 sečteno 53 480, z nichž 43,5 % tvořily úplné rodiny, 8,3 % neúplné rodiny, 47,3 % domácnosti jednotlivců a pouze 0,9 % domácností tvořil prarodič s vnoučetem. Z celkového počtu 88,2 tis. seniorů, žijících v roce 2011 v kraji v domácnostech seniorů, jich žilo v úplných rodinách 59 %, v neúplných rodinách 11 %, v domácnostech jednotlivců 29 % a zbylé 1 % připadalo na domácnosti prarodiče s vnoučetem. Posledně jmenované domácnosti měly průměrný počet členů vyšší než rodinné domácnosti seniorů.

Jednotlivé typy domácností seniorů se lišily z hlediska **ekonomické aktivity** jejich členů. V neúplných rodinách byl nižší podíl domácností, ve kterých se všichni členové řadili mezi důchodce (pracující i nepracující) v souvislosti s tím, že v neúplných rodinách žily častěji ekonomicky aktivní osoby nepobírající důchod.

Tab. 3.3 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ podle typu domácnosti v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	domácnost prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	53 480	23 278	4 424	25 300	478
z toho podle ekonomické aktivity členů domácnosti (% ¹⁾):					
všichni členové jsou pracující důchodci	1,9	1,0	0,0	3,1	-
všichni členové jsou nepracující důchodci	77,3	71,5	17,2	94,7	2,9
Počet členů domácnosti	88 183	51 907	9 844	25 300	1 132
Průměrný počet členů domácnosti	1,6	2,2	2,2	1,0	2,4

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

¹⁾ Počet domácností, ve kterých mají všichni členové zjištěnou ekonomickou aktivitu pracující/nepracující důchodce.

Z následujících dvou tabulek jsou patrné územní rozdíly v zastoupení jednotlivých typů domácností seniorů v rámci Pardubického kraje. V okrese Ústí nad Orlicí jsou nejvíce zastoupeny úplné rodiny, nejvyšší podíl neúplných rodin je v okrese Chrudim. Naproti tomu výrazně nad průměrem kraje mají mezi domácnostmi seniorů zastoupení domácnosti jednotlivců v okrese Pardubice.

Tab. 3.4 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ podle typu domácnosti v okresech Pardubického kraje

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom				v tom (%)			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem	1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem
Pardubický kraj	53 480	23 278	4 424	25 300	478	43,5	8,3	47,3	0,9
v tom okres:									
Chrudim	10 766	4 641	987	5 068	70	43,1	9,2	47,1	0,7
Pardubice	18 300	7 787	1 412	8 918	183	42,6	7,7	48,7	1,0
Svitavy	10 389	4 605	900	4 781	103	44,3	8,7	46,0	1,0
Ústí nad Orlicí	14 025	6 245	1 125	6 533	122	44,5	8,0	46,6	0,9

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Také mezi správními obvody ORP mají na Pardubicku dominantní postavení domácnosti jednotlivců (49,3 %), výrazně podprůměrné zastoupení mají domácnosti jednotlivců na Lanškrounsku (43,5 %) a Litomyšlsku (43,9 %). V těchto správních obvodech mají naproti tomu nejvyšší podíl na celkovém počtu domácností seniorů úplné rodiny (46,7 %, resp. 46,3 %). Nejnižší podíl úplných rodin je v SO ORP Pardubice, Hlinsko a Králíky (všude 42,2 %). Neúplné rodiny seniorů jsou nejvíce zastoupeny na Hlinceku (9,7 %), nejméně na Pardubicku (7,5 %).

Tab. 3.5 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ podle typu domácnosti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji

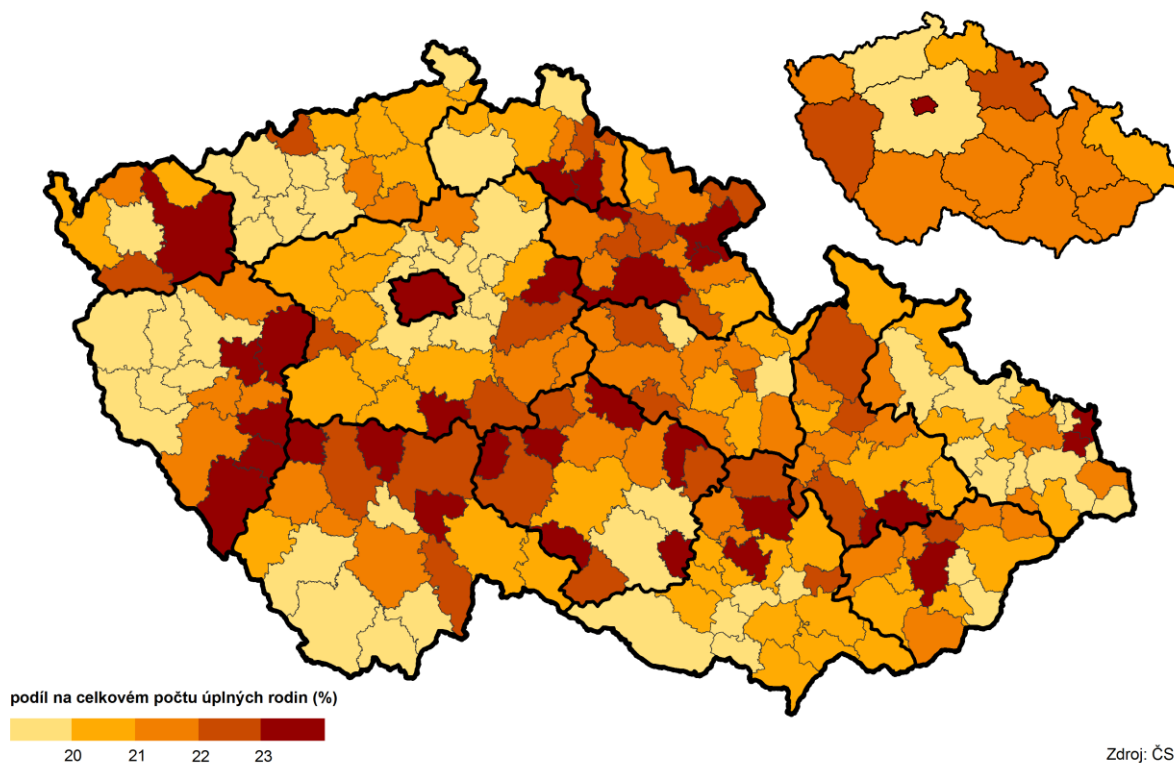
Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom				v tom (%)			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem	1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem
Pardubický kraj	53 480	23 278	4 424	25 300	478	43,5	8,3	47,3	0,9
v tom SO ORP:									
Česká Třebová	2 004	889	163	929	23	44,4	8,1	46,4	1,1
Hlinsko	2 347	991	228	1 111	17	42,2	9,7	47,3	0,7
Holice	1 683	755	150	764	14	44,9	8,9	45,4	0,8
Chrudim	8 419	3 650	759	3 957	53	43,4	9,0	47,0	0,6
Králíky	844	356	78	406	4	42,2	9,2	48,1	0,5
Lanškroun	2 097	980	186	912	19	46,7	8,9	43,5	0,9
Litomyšl	2 613	1 209	235	1 148	21	46,3	9,0	43,9	0,8
Mor. Třebová	2 609	1 140	241	1 195	33	43,7	9,2	45,8	1,3
Pardubice	14 064	5 937	1 048	6 930	149	42,2	7,5	49,3	1,1
Polička	2 050	896	161	971	22	43,7	7,9	47,4	1,1
Přelouč	2 553	1 095	214	1 224	20	42,9	8,4	47,9	0,8
Svitavy	3 117	1 360	263	1 467	27	43,6	8,4	47,1	0,9
Ústí nad Orlicí	2 805	1 259	215	1 308	23	44,9	7,7	46,6	0,8
Vysoké Mýto	3 357	1 469	257	1 598	33	43,8	7,7	47,6	1,0
Žamberk	2 918	1 292	226	1 380	20	44,3	7,7	47,3	0,7

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

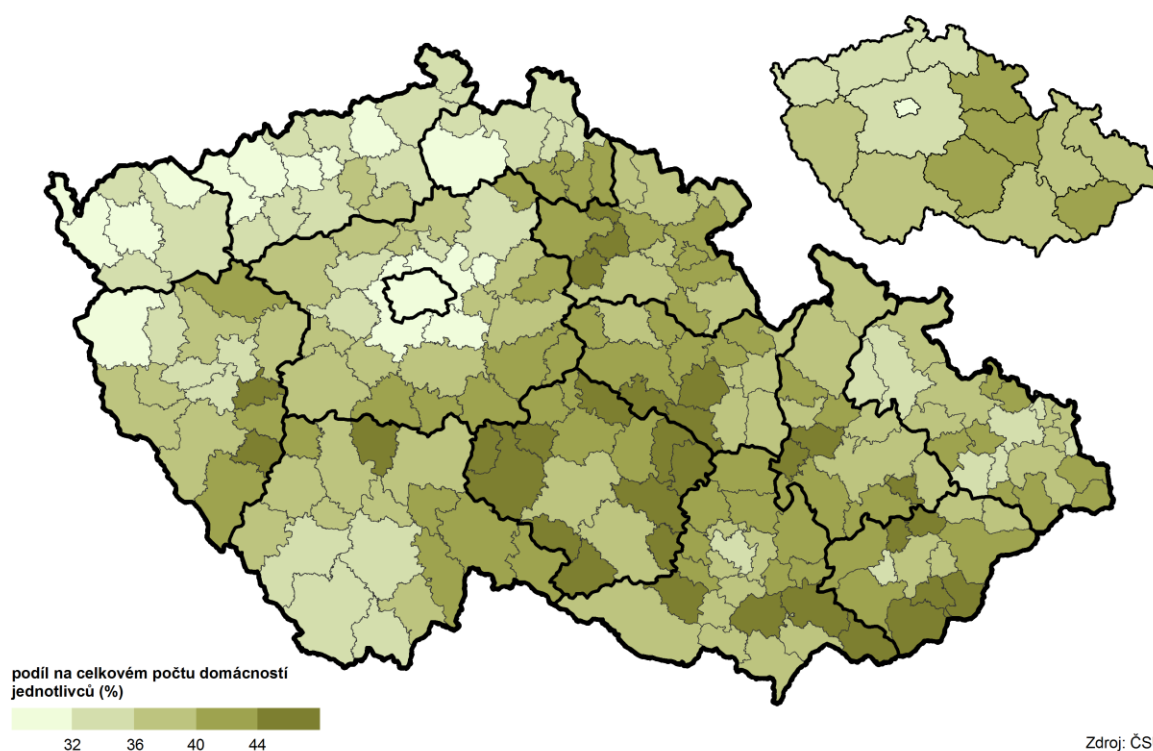
Poněkud odlišný pohled poskytuje následující kartogram, který zobrazuje podíl úplných rodin seniorů na celkovém počtu úplných rodin. Z něho je patrný nejvyšší podíl úplných rodin v SO ORP Pardubice (22,8 %), Česká Třebová (22,3 %) a Hlinsko (22,2 %), nejnižší ve správním obvodu ORP Lanškroun a Holice (20,0 %). Na Pardubicku tato skutečnost do značné míry souvisí s nižším zastoupením úplných rodin mezi všemi domácnostmi v důsledku velkého zastoupení domácností jednotlivců (nejen mezi seniory, ale i v mladších věkových kategoriích) a celkově vysokého podílu vícečlenných nerodinných domácností, které byly do domácností seniorů zařazeny jen z části (domácnosti prarodiče s vnoučetem).

Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Nižší podíl domácností jednotlivců ve věku 65 a více let na počtu domácností jednotlivců je však nejen na Pardubicku (příčina byla uvedena výše), ale i na východě kraje. Zde může tato skutečnost souviset s tím, že jde částečně o území dosídlená po 2. světové válce, což se ještě projevuje poněkud odlišnou věkovou strukturou obyvatel i životním stylem tamních obyvatel.

Domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Bydlení domácností seniorů

Bydlení v bytech je dominantním způsobem bydlení domácností seniorů, v kraji v nich v roce 2011 žilo 99,6 % domácností. V zařízeních bydlelo pouze 68 rodinných domácností. Jednotlivci žijící v zařízeních nebyli považováni za samostatné hospodařící domácnosti.

Z celkového počtu rodinných domácností seniorů jich dvě třetiny žily v rodinných domech, domácností jednotlivců bydlelo v rodinných domech jen 53 %. Tyto domácnosti žily častěji než rodinné domácnosti nejen v bytech v bytových domech a v ostatních budovách, ale i mimo byty, především v rekreačních chatách a chalupách.

Tab. 3.6 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ podle způsobu bydlení v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	53 480	23 278	4 424	25 300	478
v tom podle způsobu bydlení:					
bydlící v bytech	53 263	23 170	4 416	25 200	477
v tom podle druhu domu (%):					
v rodinných domech	58,8	63,4	68,0	53,0	64,2
v bytových domech	39,2	35,7	31,2	43,9	34,4
v ostatních budovách	1,9	0,9	0,7	3,2	1,5
bydlící mimo byty	149	43	5	100	1
bydlící v zařízeních	68	65	3	-	-

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Z následující tabulky je patrné, že se podíl **úplných rodin** žijících v bytech snižuje až u rodin, v nichž má osoba v čele domácnosti 75 a více let (ve prospěch bydlení v zařízeních). Mezi **neúplnými rodinami** v čele se seniorem je v kraji pětikrát méně těch, v jejichž čele je muž, přitom není téměř rozdíl v podílu domácností bydlících v bytech, ať už je v čele domácnosti muž či žena.

Tab. 3.7 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ tvořené 1 rodinou podle věku a způsobu bydlení v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny				Neúplné rodiny		
	v čele osoba ve věku 65 a více let	v tom ve věku			v čele osoba ve věku 65 a více let	v tom	
		65–69 let	70–74 let	75 a více let		v čele muž	v čele žena
Rodinné domácnosti	23 278	9 147	6 060	8 071	4 424	778	3 646
v tom způsob bydlení (%):							
v bytech	99,5	99,7	99,7	99,2	99,8	99,9	99,8
mimo byty	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	-	0,1
v zařízeních	0,3	0,1	0,1	0,7	0,1	0,1	0,1

¹⁾ Domácnosti s osobou v čele domácnosti ve věku 65 a více let.

Mezi **domácnostmi seniorů jednotlivců** výrazně převažují domácnosti žen (76,4 %), přitom nejvíce je žen ve věku 75 a více let (58,7 % ze všech samostatně hospodařících žen). Také mezi samostatně hospodařícími muži – seniory je nejvíce zastoupena věková skupina 75 a více let, ale její podíl na celku je podstatně nižší (50,2 %).

Velké rozdíly jsou mezi samostatně hospodařícími muži a ženami v seniorském věku let z hlediska **rodinného stavu** nejen v relativním vyjádření (viz tabulka 3.8), ale i v absolutních počtech. Svobodných pětadesátiletých a starších mužů samostatně hospodařilo v roce 2011 v kraji 612, svobodných žen stejného věku 718, ženatých mužů žilo bez partnerky 942, vdaných žen žilo bez partnera 731. Pouze v této kategorii rodinného stavu bylo méně žen než mužů. Rozvedených seniorek samostatně hospodařilo téměř dvakrát víc než seniorů (1 253 mužů, resp. 2 376 žen) a ovdovělých seniorek žilo samostatně pětikrát více než seniorů (3 164 mužů oproti 15 492 ženám).

S rostoucím věkem se u obou pohlaví zvyšuje podíl osob žijících samostatně v bytě na úkor osob, které žijí v bytě spolu s další domácností či které žijí mimo byty (nejsou zahrnuty osoby žijící v zařízeních jako jsou domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem apod.).

Tab. 3.8 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení v Pardubickém kraji

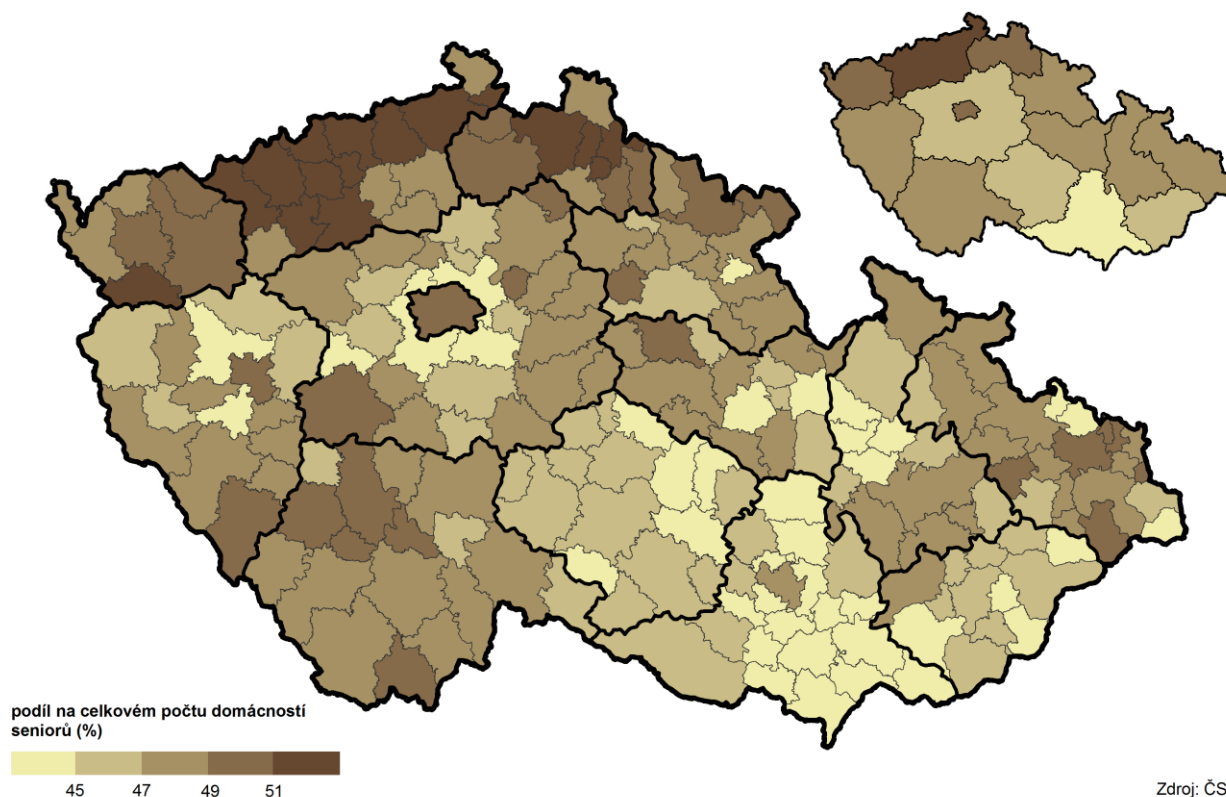
Zdroj: SLDB 2011

	Muži				Ženy			
	ve věku 65 a více let celkem	v tom			ve věku 65 a více let celkem	v tom		
		65–69 let	70–74 let	75 a více let		65–69 let	70–74 let	75 a více let
Domácnosti seniorů jednotlivců celkem	5 978	1 742	1 235	3 001	19 322	3 942	4 040	11 340
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	10,2	14,4	13,0	6,7	3,7	6,4	3,8	2,7
ženatý, vdaná	15,8	20,3	17,6	12,4	3,8	8,2	4,7	1,9
rozvedený, rozvedená	21,0	37,5	24,1	10,1	12,3	24,2	13,9	7,6
ovdovělý, ovdovělá	52,9	27,7	45,1	70,8	80,2	61,1	77,6	87,7
z toho způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	90,5	88,7	90,6	91,4	93,2	92,3	92,8	93,7
v bytě s další hospodařící domácností	8,8	9,9	8,8	8,1	6,5	7,3	6,9	6,0
mimo byty	0,7	1,4	0,6	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2

¹⁾ Domácnosti s osobou ve věku 65 a více let.

Obdobně jako v jiných krajích je nejvyšší podíl domácností jednotlivců na celkovém počtu domácností seniorů **ve správním obvodě ORP**, ve kterém sídlí krajské město. Na Pardubicku tvořili jednotlivci téměř polovinu všech domácností seniorů (49,3 %). Naproti tomu nejmenší zastoupení na celkovém počtu domácností seniorů měli jednotlivci na Lanškrounsku (43,5 %) a Litomyšlsku (43,9 %).

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

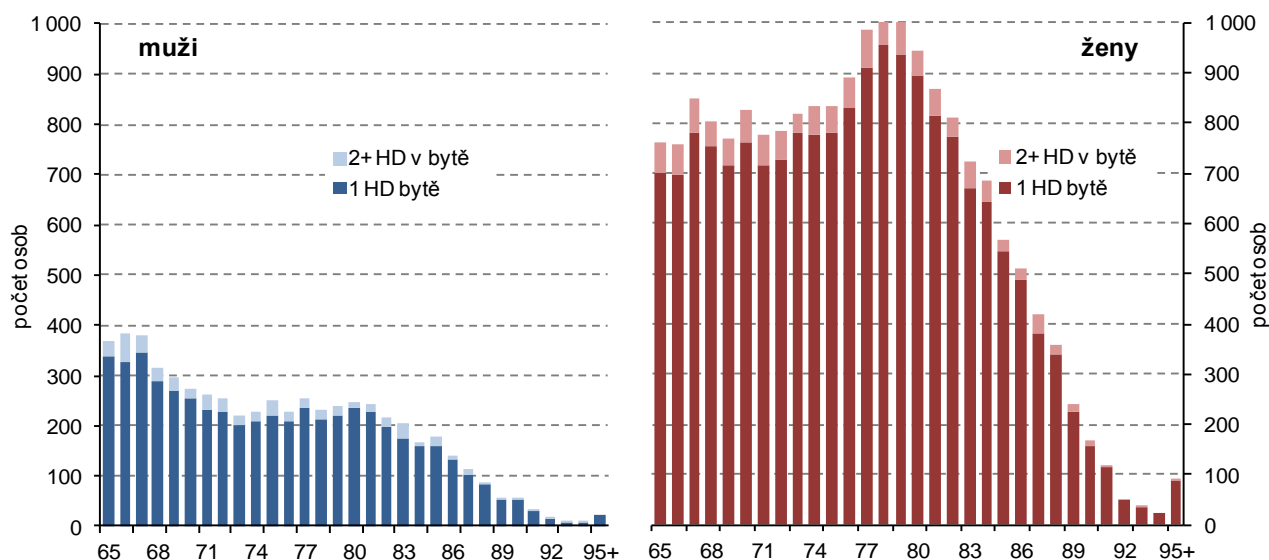

Následující graf ukazuje rozdíly v počtu domácností jednotlivců v závislosti na pohlaví a věku takto žijících osob. Zatímco mezi muži je nejpočetnější skupina samostatně hospodařících mužů ve věku 65–67 let, mezi ženami je to skupina ve věku 77–79 let. Výrazně méně početné jsou samostatně hospodařící domácnosti

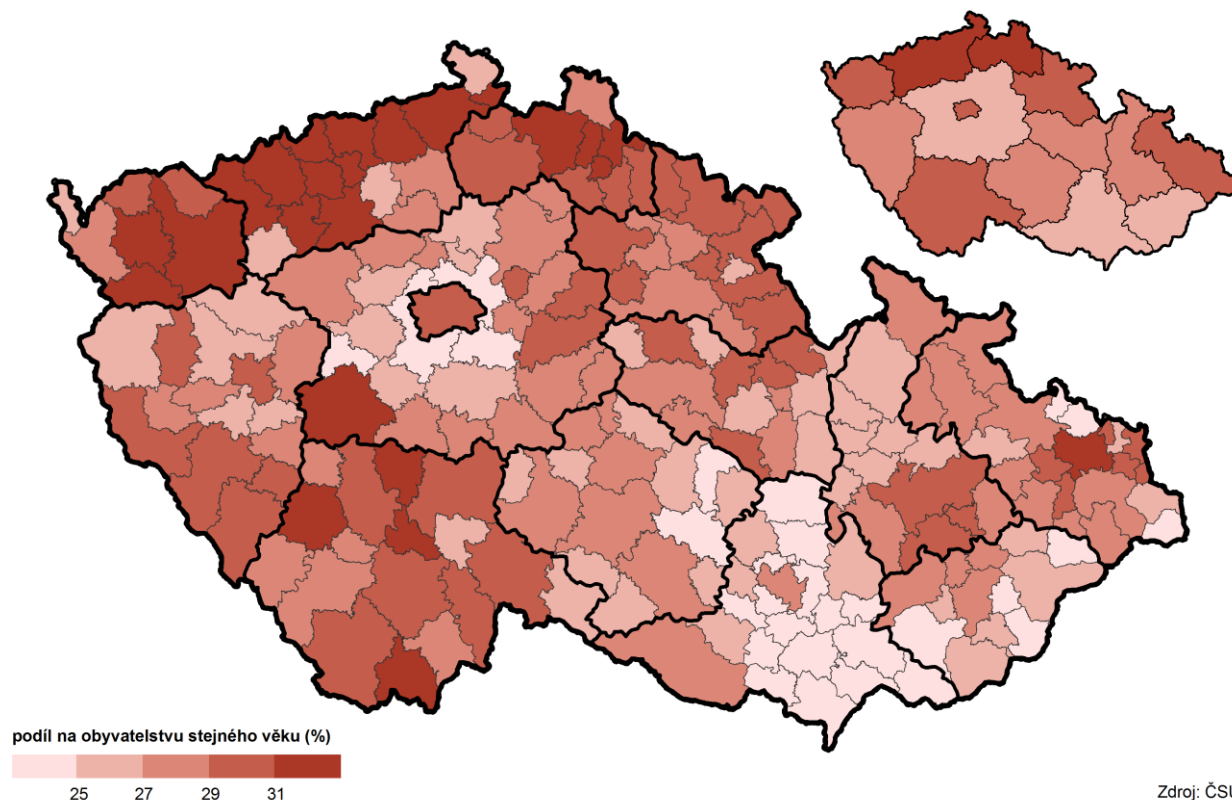
jednotlivců žijící v bytě spolu s další hospodařící domácností. Nejvíce takovýchto domácností tvořili šestašedesátiletí muži (55 osob) a sedmašedesátileté ženy (66 osob).

Graf 3.2 Domácnosti jednotlivců seniorů podle pohlaví, věku a podle počtu hospodařících domácností (HD) v bytě v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

Samostatně v bytě žilo v roce 2011 v kraji 23 424 seniorů, tj. 28,5 % všech obyvatel stejného věku bydlících v bytech. Mezi správními obvody ORP v kraji nebyly tak velké rozdíly v podílu samostatně bydlících seniorů jako v jiných krajích. Vyšší podíly byly především v SO ORP Ústeckého kraje, výrazně nižší podíly byly naproti tomu ve většině SO ORP Jihomoravského kraje. Nejvyšší podíl samostatně bydlících seniorů byl v Pardubickém kraji zjištěn ve správních obvodech ORP Pardubice (30,6 %), Žamberk (30,0 %) a Ústí nad Orlicí (29,6 %). Nejmenší podíly samostatně bydlících seniorů byly zjištěny na Králicku (25,0 %) a Litomyšlsku (25,7 %).

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ

V tabulkách věnovaných srovnání okresů a správních obvodů ORP v kraji v příloze této analýzy jsou porovnány domácnosti jednotlivců podle pohlaví z hlediska samostatného bydlení v bytě, bydlení spolu s další hospodařící domácností v bytě a bydlení mimo byty. U mužů i žen ve věku 65 a více let je nejrozšířenější spolubydlení s další domácností v bytě na Holicku a Králicku, nejméně časté je na Orlickoústecku a Poličsku. Bydlení mimo byty (bez zařízení) je u mužů nejrozšířenější na Poličsku, zatímco na Hlince se téměř nevyskytuje. U žen senierek je nejvyšší podíl bydlících mimo byty na Chrudimsku, zato se téměř nevyskytuje na Králicku a Českořtebovsku.

Z hlediska **typu bytu** (vyjadřuje kvalitu bytu v závislosti na způsobu vytápění a základním technickém vybavení) byly v roce 2011 byty rozčleněny na standardní a byty se sníženou kvalitou. V kraji žil v bytech se sníženou kvalitou nejvyšší podíl seniorských domácností jednotlivců a domácností seniorů tvořených neúplnými rodinami. Podíl úplných rodin žijících v bytech se sníženou kvalitou je poloviční v porovnání s průměrem za všechny domácnosti seniorů v kraji, přitom se kraj celkovým podílem domácností žijících v bytech se sníženou kvalitou (4,3 %) řadil v roce 2011 mezi kraje na 6. místo a celostátní průměr zde byl překročen o 0,3 procentního bodu. V porovnání se všemi hospodařícími domácnostmi žijícími v kraji v bytech byl podíl domácností seniorů žijících v bytech se sníženou kvalitou o 0,5 procentního bodu nižší.

Tab. 3.9 Domácnosti seniorů^{*)} bydlící v bytech podle typu bytu, vybavení počítačem a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodič s vnoučetem
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	53 263	23 170	4 416	25 200	477
z toho podle typu bytu (%):					
byty standardní	94,6	97,2	93,6	92,3	97,7
byty se sníženou kvalitou	4,3	2,2	5,3	6,0	2,1
z toho podle vybavení domácnosti (%):					
počítač s internetem	21,9	31,2	30,3	11,4	42,6
počítač bez internetu	3,0	3,8	4,9	1,9	5,7
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):					
ve vlastním domě	45,0	52,7	59,6	35,1	51,6
v osobním vlastnictví	18,9	20,1	15,8	18,3	14,7
jiné bezplatné užívání bytu	9,6	7,3	3,8	12,7	9,2
nájemní	16,1	11,0	12,0	21,4	18,0
družstevní	5,4	5,6	3,9	5,5	4,6

^{*)} Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Čtvrtina domácností seniorů měla v roce 2011 v kraji k dispozici **osobní počítač**. Zatímco v rodinných domácnostech jich byla více než třetina, v domácnostech jednotlivců to byla pouze každá osmá domácnost. Nejvyšší vybavenost výpočetní technikou byla v domácnostech prarodiče s vnoučetem (téměř polovina).

Tab. 3.10 Hospodařící domácnosti seniorů^{*)} tvořené 1 rodinou bydlící v bytech podle věku a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny				Neúplné rodiny		
	v čele osoba ve věku 65 a více let	v tom ve věku			v čele osoba ve věku 65 a více let	v tom	
		65–69 let	70–74 let	75 a více let		v čele muž	v čele žena
Rodinné domácnosti v bytech	23 163	9 118	6 040	8 005	4 416	777	3 639
z toho právní důvod užívání bytu (%):							
byť ve vlastním domě	52,8	55,8	53,8	48,5	59,6	63,1	58,9
byť v osobním vlastnictví	20,1	19,7	19,8	20,9	15,8	13,9	16,2
byť nájemní	11,0	10,3	10,6	12,1	12,0	10,2	12,4
byť družstevní	5,6	6,4	6,0	4,4	3,9	3,7	4,0

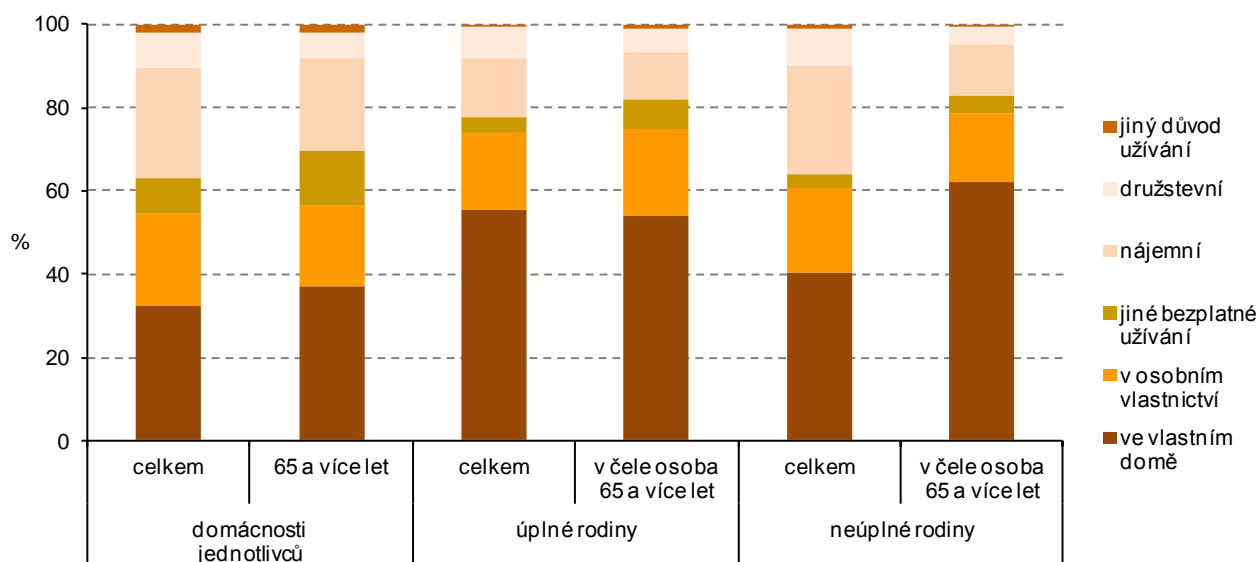
^{*)} Domácnosti s osobou v čele domácnosti ve věku 65 a více let.

Bydlení **ve vlastním domě** je častější v rodinných domácnostech než v domácnostech jednotlivců. S rostoucím věkem osob v čele úplné rodiny se snižuje podíl bydlících ve vlastním domě či v družstevním bytě ve prospěch bydlení v bytech v osobním vlastnictví a v nájemních bytech. Neúplné rodiny seniorů, v jejichž čele je muž, žijí v Pardubickém kraji častěji ve vlastním domě než neúplné rodiny v čele s ženou. Neúplné rodiny, v jejichž čele je žena, žijí častěji v bytech v osobním vlastnictví či v nájemních bytech.

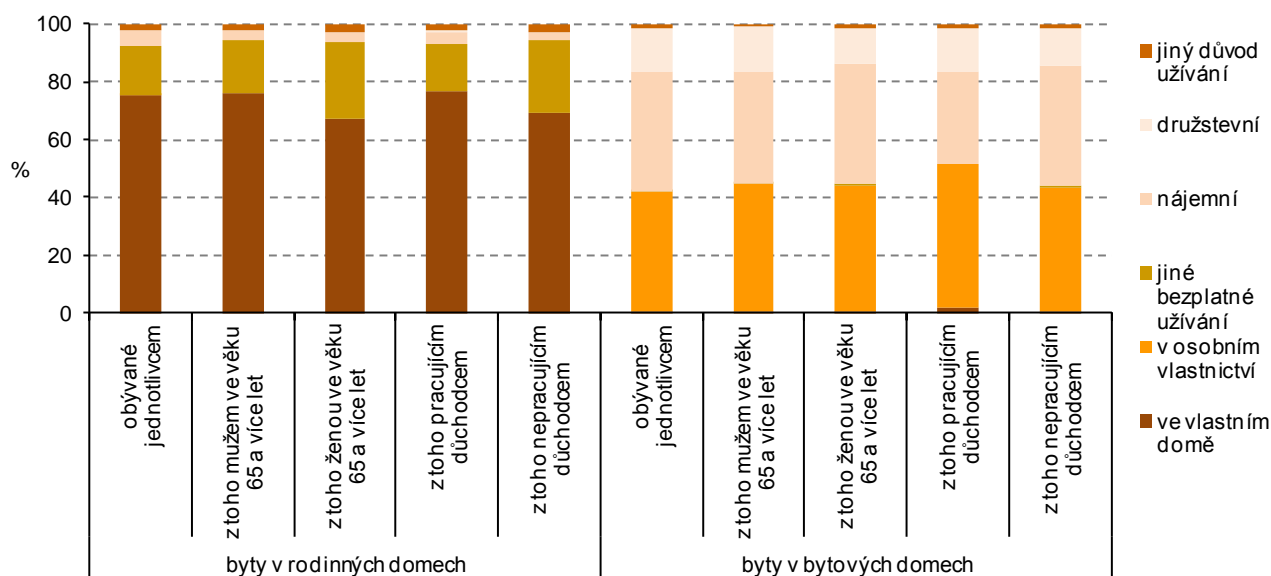
Mezi domácnostmi jednotlivě žijících seniorů v bytech bylo častější jiné bezplatné užívání bytu, popř. bydlení ve vlastním bytě; méně časté bydlení v bytech v osobním vlastnictví či v družstevních bytech. Podíly úplných rodin seniorů, které v kraji připadaly na jednotlivé formy **právního důvodu užívání bytu**, se v roce 2011 příliš nelišily od podílů vypočtených ze všech úplných rodin, u neúplných rodin seniorů bylo výrazně více zastoupeno bydlení ve vlastním domě (v porovnání se všemi neúplnými rodinami), méně časté bylo bydlení v nájemních či družstevních bytech. Výše popsané rozdíly v bydlení domácností seniorů do značné míry souvisejí s odlišným podílem domácností bydlících v rodinných a bytových domech u jednotlivých typů domácností.

Graf 3.3 Domácnosti seniorů bydlící v bytech podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Následující graf ukazuje rozdíly ve struktuře bydlení domácností jednotlivců podle právního důvodu užívání bytu v rodinných a bytových domech podle dalších charakteristik domácnosti. V bytech v rodinných domech je nejrozšířenější způsob bydlení ve vlastním domě, přitom častější je u seniorských domácností mužů než žen a domácností pracujících než nepracujících důchodců. Více než 25 % domácností žen v seniorském věku a domácností nepracujících důchodců (bez ohledu na jejich pohlaví) obývá byt bezplatně (kategorie „jiné bezplatné užívání“). Skupina domácností jednotlivců pracujících důchodců žijící v bytech v bytových domech bydlí častěji v bytech v osobním vlastnictví a méně často v nájemních bytech (než všechny domácnosti jednotlivců bydlící v bytových domech).

Graf 3.4 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytech podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Úroveň bydlení seniorů lze charakterizovat i velikostí obývaného bytu. **Průměrná obytná plocha bytu** v kraji obývaného domácností seniorů v roce 2011 byla 58,5 m², což je 0,4 m² nad celostátním průměrem, avšak 8,0 m² pod průměrem všech bytů v kraji. Byty obývané úplnými rodinami, v jejichž čele byl senior, měly v kraji obytnou plochu 64,0 m², byty obývané neúplnými rodinami seniorů byly ještě o 0,5 m² větší. Byty obývané seniorem jednotlivcem měly v kraji v průměru 52,1 m². Odchytky od celostátního průměru byly nevýznamné.

Nejvíce domácností seniorů žije v bytech se třemi **obytnými místnostmi**. V porovnání se všemi domácnostmi v kraji je podíl domácností seniorů bydlících v takto velkých bytech o 5,8 procentního bodu vyšší, a to na úkor bydlení v bytech s pěti obytnými místnostmi. Podíl domácností seniorů jednotlivců obývajících 1 obytnou místnost je čtyřikrát vyšší než podíl rodinných domácností v čele se seniorem, které žijí v takto malých bytech. Přitom je počet domácností seniorů jednotlivců bydlících ve velkých bytech (5 a více obytných místností) vyšší než domácností jednotlivců, které žijí v bytech malých (1 obytná místnost). Mírně odlišná je situace u seniorů jednotlivců, s nimiž v bytě nebydlí žádná další domácnost; v bytech s 1 místností žije o desetinu více jednotlivců než v bytech s 5 a více místnostmi.

Tab. 3.11 Domácnosti seniorů¹⁾ bydlící v bytech podle počtu obytných místností v bytě v Pardubickém kraji

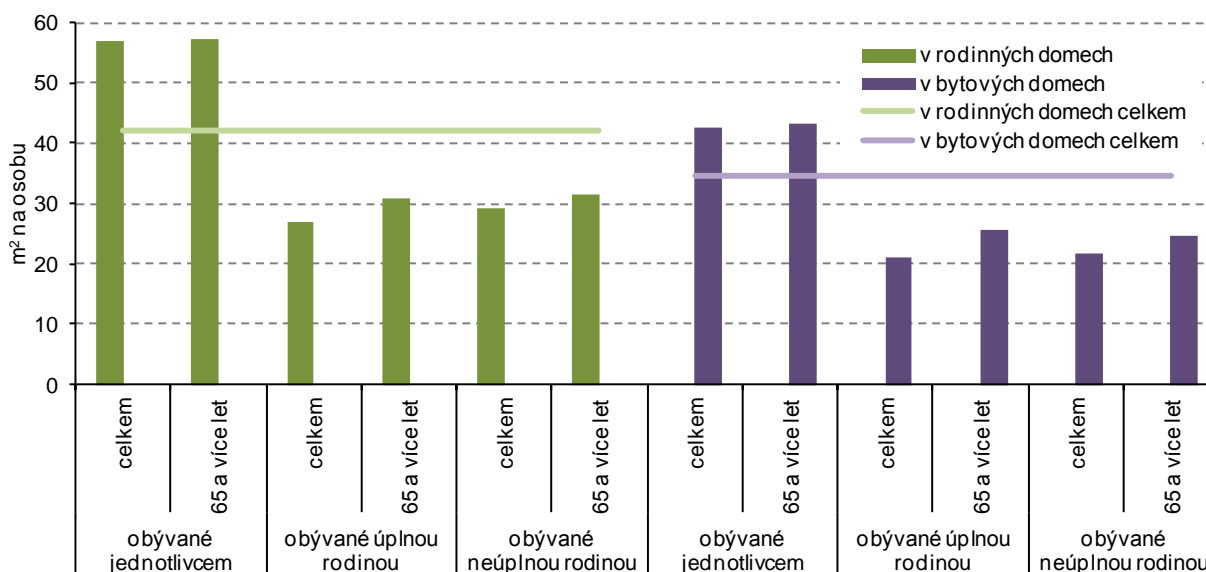
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle počtu obytných místností s plochou 8 m ² a více (%)				
		1	2	3	4	5 a více
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	53 263	6,0	12,4	31,6	28,1	18,0
v tom podle typu:						
1 úplná rodina	23 170	2,0	7,3	30,8	34,0	23,7
1 neúplná rodina	4 416	2,8	9,3	29,5	30,3	23,6
domácnost jednotlivce	25 200	10,4	17,7	32,8	22,3	11,6
prarodič s vnoučetem	477	3,4	13,8	28,1	29,1	24,5
z nich žijící samostatně v bytě	49 941	6,3	12,9	32,3	28,4	16,2
v tom podle typu:						
1 úplná rodina	21 952	2,0	7,5	31,7	34,7	21,9
1 neúplná rodina	4 120	2,8	9,4	30,0	30,5	22,5
domácnost jednotlivce	23 424	10,9	18,4	33,4	22,1	9,7
prarodič s vnoučetem	445	3,4	13,9	28,8	30,6	22,2

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácnosti prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let.

Z hlediska **průměrné obytné plochy na osobu** připadala v kraji v bytech v rodinných domech obývaných jednotlivcem na osobu o 23 m² větší plocha, než činil průměr za všechny osoby žijící v rodinných domech bez ohledu na to, zda šlo o domácnost seniora či osoby mladší. V bytech v bytových domech byl tento rozdíl menší (14 m²).

Graf 3.5 Průměrná obytná plocha bytů obývaných domácnostmi seniorů podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

Podle očekávání připadá v kraji v domácnostech seniorů na osobu větší obytná plocha v porovnání s rodinami, v jejichž čele je osoba mladší, v souvislosti s nižším průměrným počtem členů domácností seniorů. V úplných rodinách žijících v rodinných domech je rozdíl v obytné ploše na osobu mezi rodinami seniorů a všemi úplnými rodinami 3,9 m², v bytových domech je to 4,4 m²; v neúplných rodinách jsou rozdíly menší – v rodinných domech 2,5 m² a v bytových domech 2,9 m² na osobu.

Z následující tabulky, znázorňující strukturu domácností podle obytné plochy na osobu, je patrné, že v rodinných domácnostech seniorů připadá nejčastěji na osobu 20–30 m², v domácnostech jednotlivců je to nejčastěji více než 40 m². Téměř dvě třetiny seniorů, kteří žijí v bytě sami, mají k dispozici obytnou plochu větší než 40 m².

Tab. 3.12 Domácnosti seniorů¹⁾ bydlící v bytech podle obytné plochy na osobu v Pardubickém kraji

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle obytné plochy v m ² na osobu (%)				
		do 9,9	10,0–19,9	20,0–29,9	30,0–39,9	40,0 a více
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	53 263	2,5	12,1	25,3	17,3	36,7
v tom podle typu:						
1 úplná rodina	23 170	3,4	15,8	39,1	22,6	15,1
1 neúplná rodina	4 416	5,3	15,4	32,1	21,1	17,6
domácnost jednotlivce	25 200	1,1	7,9	11,2	11,7	60,3
prarodič s vnoučetem	477	5,5	22,0	34,0	20,3	14,0
z nich žijící samostatně v bytě	49 941	1,9	10,4	25,1	17,7	38,6
v tom podle typu:						
1 úplná rodina	21 952	2,9	14,0	39,8	23,5	15,8
1 neúplná rodina	4 120	4,3	13,8	32,5	22,1	18,7
domácnost jednotlivce	23 424	0,6	6,3	9,8	11,5	63,9
prarodič s vnoučetem	445	4,5	21,6	33,7	21,1	14,8

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácností prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let.

Podíl úplných rodin v čele se seniorem, ve kterých připadá na osobu méně než 18 m² obytné plochy, je v kraji poloviční v porovnání se všemi úplnými rodinami, a to jak u rodin bydlících v rodinných, tak i v bytových domech. U neúplných rodin a domácností jednotlivců není rozdíl tak výrazný. Mezi domácnostmi seniorů bydlících v rodinných domech mají největší zastoupení v rodinných domácnostech i domácnostech jednotlivců ty domácnosti, u nichž připadá na osobu alespoň 34 m² obytné plochy; u domácností seniorů bydlících v bytových domech se to týká jen samostatně hospodařících jednotlivců. V rodinných domácnostech zde nejčastěji připadá na osobu 18–26 m² obytné plochy.

Graf 3.6 Domácnosti seniorů bydlící v bytech podle typu domácnosti, druhu domu a průměrné obytné plochy na osobu v Pardubickém kraji podle SLDB 2011

